

Sygn. akt: I C 628/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 marca 2022 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	sędzia Rafał Kubicki
Protokolant:	sekretarz sądowy Agnieszka Grandys

po rozpoznaniu w dniu 3 marca 2022 r. w Olsztynie na rozprawie

sprawy z powództwa A. B.

przeciwko (...) Bank S.A. we W.

o zapłatę

I. oddała powództwo,

II. zasądza od powódki A. B. na rzecz pozwanego (...) Bank S.A. we W. kwotę 11.817 zł tytułem zwrotu kosztów procesu – z ustawowymi odsetkami za okres od dnia uprawomocnienia się tego orzeczenia o kosztach procesu do dnia zapłaty.

sędzia Rafał Kubicki

I C 628/21

UZASADNIENIE

Powódka A. B. wniosła o zasądzenie od pozwanego (...) Bank S.A. we W. kwoty 315.211,20 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za okres od dnia wniesienia powództwa do dnia zapłaty, wskazując, że dysponuje prawomocnym wyrokiem ustalającym nieważność umowy kredytowej oraz zasądającym na jej rzecz od pozwanego kwotę 215.278 zł (częściową sumę dokonanych przez powódkę spłat) z odsetkami, co nie wyczerpało pełnej sumy spłat dokonanych do dnia 24.08.2020 r., wynoszącej 530.489,20 zł. Różnica stanowi przedmiot sporu w niniejszej sprawie.

Odpowiadając na pozew, pozwany wniósł o oddalenie powództwa, przyznając treść wyroku opisanego przez powódkę, dodając, że 20.10.2020 r. zapłacił powódce sumę wynikającą z wyroku, przy czym podnosząc, że jeśli umowa kredytu jest nieważna, kwota udostępnionego powódce kredytu 498.538,57 zł stanowi świadczenie nienależne (spełnione bez podstawy prawnej), które powódka jako kredytobiorca powinna zwrócić pozwanemu bankowi. Pozwany wyjaśnił, że pismem z 29.06.2021 r. złożył powódce oświadczenie o potrąceniu kwoty 315.211,20 zł z kwotą 498.538,57 zł, wskutek czego roszczenie objęte pozewem w niniejszej sprawie wygasło.

Ustosunkowując się do odpowiedzi na pozew, powódka podtrzymała żądanie, zarzucając pozwanemu, że przed wystosowaniem oświadczenia o potrąceniu nie wezwał powódki do zapłaty, a dla skutecznego potrącenia wymagana jest wymagalność obu wierzytelności, czego o wierzytelności pozwanego powiedzieć nie można, bowiem wezwanie

do zapłaty zostało doręczone powódce dopiero w dniu 21.10.2021 r., termin 3-dniowy wyznaczony w nim do zapłaty upłynął dopiero 25.10.2021 r., a co za tym idzie – roszczenie pozwanego stało się wymagalne dopiero 26.10.2021 r. Z kolei dalsze pismo pozwanego, ponownie zawierające zarzut potrącenia, zostało sporządzone i nadane przez pozwanego dopiero w dniu 10.11.2021 r., zatem 15. dnia od daty wymagalności, a zgodnie z art. 203¹ § 2 k.p.c. pozwany może podnieść zarzut potrącenia nie później niż przy wdaniu się w spór co do istoty sprawy albo w terminie dwóch tygodni od dnia, gdy jego wierzytelność stała się wymagalna. Pozwany nie podniósł skutecznie zarzutu potrącenia w odpowiedzi na pozew, a podnosząc zarzut potrącenia ponownie, przekroczył o jeden dzień termin ustawy (prekluzyjny). Niezależnie od tego powódka zakwestionowała roszczenie pozwanego co do zasady i co do wysokości.

Ustalenia faktyczne i rozważania

Fakty w tej sprawie są zupełnie bezsporne i potwierdzone dokumentami. Nie może być potraktowane jako rodzące spór faktyczny ostateczne zdanie repliki powódki – kwestionujące roszczenie pozwanego co do zasady i co do wysokości. Stwierdzenie to padło przede wszystkim jakby w zupełnym oderwaniu od okoliczności sprawy, w których zupełnie oczywiste już na pierwszy rzut oka dla każdego prawnika powinno być to, że prawomocne unieważnienie umowy kredytowej wywołuje skutek w postaci wzajemnego obowiązku zwrotu otrzymanych przez strony świadczeń – w przypadku powódki tym otrzymanym świadczeniem jest kredyt, a sumie kredytu jej wypłaconej powódka nie zaprzeczyła. Po drugie, obowiązkiem procesowym strony kwestionującej fakty podane przez przeciwnika, zwłaszcza przy reprezentacji adwokackiej, jest konkretne wskazanie, które fakty i dokładnie z jakich przyczyn strona kwestionuje. Stanowisko powódki jest tego zupełnie pozbawione, przez co sprawia po prostu wrażenie umotywowanego chęcią zagmatwania sprawy. Również materialnoprawnemu potrąceniu wierzytelności powódka nie przeciwstawiła żadnych konkretnych zarzutów, stwierdzając finalnie, że pozwany po prostu spóźnił się o jeden dzień ze zgłoszeniem procesowego zarzutu potrącenia. Wobec tego należy uznać, że istota sporu sprowadza się wyłącznie do oceny skuteczności zarzutu. Dla porządku Sąd ustala, co bezsporne:

Wyrokiem z 15 września 2020 r. (sygn. akt I ACa (...)) Sąd Apelacyjny w B. prawomocnie ustalił, że umowa kredytu hipotecznego nominowanego do (...) Nr (...), zawarta we W. dnia 18 maja 2006 r. pomiędzy A. Ż. (obecnie B.) i J. Ż. a (...) Bank S.A. z siedzibą we W., jest nieważna, a także zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 215.278 zł z odsetkami określonymi w dalszej części, wskazując w uzasadnieniu, że w konsekwencji ustalenia nieważności umowy powódka nabyła wierzytelność o zwrot nienależnego świadczenia, przedmiot dochodzonej przez nią restytucji stanowiło to, co dała na skutek nieważnej umowy (art. 410 § 2 k.c.), nie zaistniały opisane w art. 411 pkt 4 k.c. okoliczności wyłączające powyższe uprawnienie, jeżeli więc w oparciu o nieważną czynność prawną powódka świadczyła na rzecz pozwanego co najmniej 361.653,20 zł (zestawienie spłat wystawione przez pozwanego), to niewątpliwie przysługiwało jej określone przez nią na 215.278 zł, roszczenie o zwrot tego wzbogacania.

Suma kredytu wypłaconego powódce w wykonaniu przez bank spornej umowy wynosiła 498.538,57 zł, zaś suma wszystkich spłat powódki - 530.489,20 zł (zestawienie spłat kończące się na k. 88). Bezsporny jest też opisany we wcześniejszej części niniejszego uzasadnienia przebieg składania przez pozwanego oświadczeń i zarzutów związanych z potrąceniem.

Wobec tych faktów powództwo podlegało oddaleniu na podstawie art. 410 § 2 k.c. w zw. z art. 498 § 1 i 2 k.c.

Oba roszczenia będące przedmiotem niniejszego procesu (uzupełniające roszczenie powódki o zwrot sumy spłat oraz roszczenie pozwanego o zwrot sumy kredytu) nie budzą żadnych wątpliwości tak co do powstania, jak i co do wysokości. Nie budzi też żadnych wątpliwości fakt, że wierzytelności te są pieniężne i wzajemne, a wierzytelność pozwanego jest wyższa.

Sąd ustala wobec tego, że wskutek doręczenia pełnomocnikowi powódki (uprawnionego nie tylko do czynności procesowych, ale także materialnoprawnych – odpis pełnomocnictwa k. 13) pisma procesowego z 10.11.2021 r. (k.

134) po wezwaniu powódki do zapłaty pismem z 18.10.2021 r. (k. 136) doszło do przewidzianego w art. 498 § 2 k.c. pełnego umorzenia dochodzonej w tym procesie wierzytelności powódki.

Doszło też do terminowego zgłoszenia zarzutu potrącenia w znaczeniu procesowym. Zarzut potrącenia został zgłoszony już w odpowiedzi na pozew (a więc zgodnie z art. 203¹ § 2 k.p.c.) i kwestią zupełnie nieistotną – choć tak mocno akcentowaną przez powódkę – jest to, czy już wówczas zarzut ten był zasadny (jako mający podstawę w skutecznym oświadczeniu o potrąceniu). W ocenie Sądu, przepis ten ma na celu nie blokowanie potrąceń (do czego zmierza powódka, najwyraźniej dążąc do kolejnego – trzeciego już procesu na gruncie tej samej umowy), lecz zapobieżenie dążeniom pozwanych dłużników do wywołania przewlekłości postępowania w drodze zgłaszania pozornych zarzutów potrącenia. Zarówno wyraźna treść przepisu, jak i ewentualna celowościowa jego wykładnia, prowadzą w tym przypadku do wniosku, że zarzut potrącenia zgłoszony w odpowiedzi na pozew powinien być bezwzględnie rozpoznany, a jego ewentualne braki na płaszczyźnie materialnoprawnej mogą być usuwane aż do zamknięcia rozprawy, zgodnie z art. 316 § 1 k.p.c. Omawiany wyrok Sądu Apelacyjnego wskazuje słusznie, że wobec treści

i wykładni art. 498 § 1 k.c., żeby wykonać potrącenie, konieczne jest, by przynajmniej wierzytelność potrącającego była wymagalna (patrz: wyrok SN z 5 marca 2019 r. II CSK 41/18; wyrok SN z 2 marca 2017 r. V CSK 395/16), a po stronie banku dotyczyło to zwrotu nienależnego świadczenia (kredytu), zatem, jako bezterminowe, staje się ono wymagalne po wezwaniu dłużnika do zapłaty (art. 455 k.c.). W okolicznościach niniejszej sprawy wezwanie do zapłaty nastąpiło pismem z 18.10.2021 r. (odpis k. 136) wyznaczającym termin 3 dni, doręczonym w dniu 21.10.2021 r. (wydruk k. 139). Upływ terminu 3-dniowego nastąpiłby 24.10.2021 r., gdyby nie był to dzień powszedni, a ponieważ była to niedziela, stosownie do art. 115 k.c. termin ten uległ przesunięciu na dzień następny – 25.10.2021 r. Wbrew wywodom powódki już tego dnia roszczenie banku stało się wymagalne, co sprawia, że wierzytelność przedstawiona do potrącenia stała się wymagalna w toku sprawy, materialne oświadczenie o potrąceniu, połączone z procesowym zarzutem potrącenia zostały następnie podtrzymane (powtórzone) pismem z 10.11.2021 r.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 103 § 1 k.p.c., zasądzając od powódki na rzecz pozwanej stawkę minimalną wynagrodzenia adwokackiego dla podanej wartości przedmiotu sporu oraz opłatę od pełnomocnictwa procesowego. Można by rzec, że do potrącenia skutkującego oddaleniem powództwa doszło w toku sprawy, co przybliży okoliczności tej sprawy do sytuacji, w której dłużnik płaci w toku sprawy z obowiązkiem zwrotu kosztów powodowi, jednak w niniejszej sprawie doszło zdaniem Sądu po stronie powodowej do niesumiennego zachowania, polegającego na unikaniu finalnego pozasądowego rozliczenia się z bankiem z oczywistych wzajemnych wierzytelności. Nielojalnym było dążenie powódki do wszczęcia powtórnego procesu, zaś chęć ubezskutecznienia zarzutu potrącenia wskazuje na dodatkowe nielojalne dążenie do wytoczenia procesu trzeciego z kolei.

sędzia Rafał Kubicki